Doğan, L. & Erdin, C. (2026). Dede Korkut Üzerine Yapılan Çalışmalar: WoS ve Scopus Veri Tabanlarına Dayalı Bibliyometrik Analiz. *Folklor Akademi Dergisi*, C. 9, S. 3, 111-127.

Folklor Akademi Dergisi
Journal of Folklore Academy
2651-253X

Araştırma Makalesi / Research Article

DEDE KORKUT ÜZERİNE YAPILAN ÇALIŞMALAR: WOS VE SCOPUS VERİ TABANLARINA DAYALI BİBLİYOMETRİK ANALİZ*

Levent DOĞAN** **& Ceyda ERDİN*****

Öz

Büyük Türk dünyasının ortak değerlerinden olan Dede Korkut Kitabı, Türk kültür ve edebiyatında müstesna bir yere sahiptir. Epik tarzdaki hikâyelerden meydana gelen Dede Korkut Kitabı, Türk toplumunun kültürel kodlarını içeren önemli bir eserdir. Genelde Türk tarihine, diline, töresine, ahlakına ve inanışlarına dair önemli bilgiler içeren bu kitaptaki epizotlar, özelde Oğuz Türklerinin gündelik yaşamını, mücadelelerini ve kahramanlıklarını konu alır. Asırlarca dilden dile dolaşmış, nesilden nesile aktarılmış olan bu destansı hikâyeler, sözlü kültür ortamından derlenerek yazıya aktarılmış olması sebebiyle barındırdığı dilsel veriler bakımından da büyük önem taşır. Çok yönlü bir eser olan Dede Korkut Kitabı, yalnızca Türk dili, kültürü, edebiyatı ve folkloru açısından değil tarih, etnografya, sosyoloji, hukuk gibi farklı pek çok disiplin açısından da temel başvuru eserlerinden biridir. Türkoloji başta olmak üzere birçok disiplin tarafından Dede Korkut Kitabı üzerine çeşitli çalışmalar yapılmıştır. Dede Korkut ile ilgili bugüne değin yapılan çalışmalardan farklı olarak bu çalışmada, konuya ilişkin literatürün bibliyometrik analiz yöntemi kullanılarak genel bir görünümünü ortaya koymak amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda hazırlanan çalışmanın verileri, uluslararası alanda en prestijli veri tabanları olarak kabul gören Web of Science (WoS) ile Scopus veri tabanlarından elde edilmiştir. Elde edilen veriler, R tabanlı Bibliometrix paketi aracılığıyla analiz edilmiştir. Verilerin görselleştirilmesinde ise Bibliometrix için programlanmış bir web ara yüzü olan Biblioshiny uygulaması kullanılmış, bazı verilerin grafik hâline getirilmesinde Microsoft Excel'den de yararlanılmıştır. Web of Science ve Scopus veri tabanlarında Dede Korkut ile ilgili tespit edilen çalışmalar içerisinde mükerrer olanlar ayıklandıktan sonra geriye kalan 246 çalışma üzerinden analizler gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda Dede Korkut ile ilgili çalışmalar atıf sayıları, öne çıkan yazarlar, dergiler, kurumlar, anahtar kelimeler, trendler gibi değişkenler açısından analiz edilmiştir. Ayrıca bu çalışmaların yıllara, ülkelere ve yayın türüne göre dağılımına da bakılmıştır. Bunların yanı sıra Dede Korkut ile ilgili literatürün bibliyometrinin temel yasalarından olan Bradford ve Lotka yasalarına göre değerlendirilmesi de yapılmıştır. Bu incelemeler sonucunda elde edilen bulgulara göre ilgili veri tabanlarında Dede Korkut'a yönelik yayımlanan ilk çalışmanın 1961 yılında olduğu saptanmıştır. Bu yıldan 2000'li yıllara kadar durağan bir seyir izleyen Dede Korkut alanındaki çalışmaların 2015 yılında en yüksek seviyeye ulaştığı, 2016-2017 yılları arasında azalma eğilimi göstermiş olsa da 2018 yılı itibarıyla yeniden yükselişe geçtiği görülmüştür. Dede Korkut konusunda en üretken ülkeler Türkiye, Azerbaycan ve Kazakistan olarak belirlenirken bu konuda en fazla çalışma yayımlayan dergi Millî Folklor olarak tespit edilmiştir. Kurumlar açısından yapılan değerlendirme sonucunda ise Dede Korkut alanında en fazla bilimsel üretimin Gazi Üniversitesi bünyesindeki araştırmacılar tarafından gerçekleştirildiği belirlenmiştir. İncelenen çalışmaların Bradford ve Lotka yasalarına tam olarak uymadığı da çalışma sonucunda ulaşılan bulgular arasındadır.

Anahtar Kelimeler: Dede Korkut, Bibliyometrik Analiz, Scopus, WoS, R-studio

* **Geliş Tarihi/Received Date**: 01.07.2026 **Kabul Tarihi/Accepted Date**: 10.09.2026
DOI: https://doi.org/10.55666/folklor.1983292

** Dr. Öğr. Üyesi, Trakya Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Edirne-Türkiye, ldogan@trakya.edu.tr

*** Doktora Öğrencisi, Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balkan Çalışmaları Anabilim Dalı, Edirne-Türkiye, ceydaerdin@trakya.edu.tr

Dergide yayımlanan çalışmaların telif hakları yazarlarına aittir ve çalışmalar Creative Commons Atıf Gayriticari 4.0 Uluslararası Lisansı (CC BY-NC 4.0) altında açık erişim olarak yayımlanmaktadır

STUDIES ON DEDE KORKUT: BIBLIOMETRIC ANALYSIS BASED ON THE WOS AND SCOPUS DATABASES

Abstract

The book of Dede Korkut, one of the shared cultural values of the greater Turkic world, occupy a distinguished place in Turkish culture and literature. Written in an epic style the book of Dede Korkut, making the work an important source that embodies the cultural codes of Turkish society. The episodes in this book, which generally contain important information about Turkish history, language, customs, morality, beliefs and traditions, while specifically portraying the daily life, struggles, and heroism of the Oghuz Turks. These epic tales, which have been passed down from mouth to mouth and from generation to generation for centuries are also of great importance due to the rich linguistic data they contain, as they were compiled from an oral cultural tradition and later transcribed into written form. As a multifaceted work, the book of Dede Korkut constitute a fundamental reference not only for Turkish language, culture, literature, and folklore, but also for various other disciplines such as history, ethnography, sociology, and law. Accordingly, numerous studies have been conducted on the Dede Korkut Stories across different academic fields, particularly within Turkology. Unlike previous studies on Dede Korkut, the present study aims to provide a general overview of the existing literature through a bibliometric analysis. The data for this study were obtained from two internationally recognized and prestigious databases, Web of Science and Scopus. The collected data were analyzed using the R-based Bibliometrix package. For data visualization, the Biblioshiny application, which is an interactive web interface designed for Bibliometrix, was employed, Microsoft Excel was also used to create graphs of some of the data. After removing duplicate records identified in the WoS and Scopus databases, the analyses were conducted on the remaining 246 publications related to Dede Korkut. Within this framework, studies on Dede Korkut were analyzed in terms of citation counts, leading authors, journals, institutions, keywords, and research trends. In addition, the distribution of these publications was examined according to years, countries, and publication types. Furthermore, the Dede Korkut literature was evaluated in accordance with Bradford's and Lotka's laws, which are fundamental principles of bibliometric analysis. The findings indicate that the earliest publication on Dede Korkut in the examined databases dates back to 1961. Research in this field remained relatively stable until the early 2000s, reached its peak in 2015, declined slightly between 2016 and 2017, and began to increase again from 2018 onwards. Türkiye, Azerbaijan, and Kazakhstan were identified as the most productive countries in terms of publications on Dede Korkut, while the journal Millî Folklor was found to have published the highest number of studies on the subject. When an analysis was conducted based on the institutions to which authors publishing works on Dede Korkut belong, it was determined that the greatest volume of scholarly output in the field of Dede Korkut was produced by researchers at Gazi University. The findings also reveal that the analysed publications do not fully conform to Bradford's and Lotka's laws.

Keywords: Dede Korkut, Bibliometric analysis, Scopus, WoS, R-studıo

Giriş

Orhun Yazıtları, Dîvânu Lugâti't-Türk, Kutadgu Bilig ve Dede Korkut Kitabı Türk dili ve kültürü açısından tartışılmaz öneme sahip eserlerdir. Dede Korkut Kitabı'nın Türk kültür ve edebiyatındaki seçkin konumunu vurgulamak amacıyla çeşitli değerlendirmeler yapılmıştır. Nitekim Muharrem Ergin'in (1969: X) Dede Korkut Kitabı'nın ön sözünde M. Fuat Köprülü tarafından söylendiğini belirttiği "*Bütün Türk edebiyatını terazinin bir gözüne, Dede Korkutu öbür gözüne koysanız, yine Dede Korkut ağır basar*." şeklindeki sözü, Türkoloji literatüründe sıkça atıf yapılan değerlendirmelerden biridir. Aslen Kitâb-ı Dedem Korkud alâ Lisân-ı Tâife-i Oğuzân başlığını taşıyan (URL-4: 77) fakat Dede Korkut kitabı ya da kısaca Dede Korkut olarak anılan eser, Oğuzların yaşamının destanî nitelikte anlatıldığı hikâyelerden oluşan bir mecmuadır (Ergin 1953: 121). Söz konusu eser, Oğuzlarla ilgili hikâyelerin Dede Korkut adındaki bir halk ozanı tarafından anlatılarak tanzim edilmiş olması sebebiyle bu adla anılmaktadır (Ergin 1953: 121). Asırlarca kuşaktan kuşağa aktarılarak sözlü gelenekte yaşatılmış olan Dede Korkut hikâyelerine ait metinlerin XV. yüzyılda yazıya geçirildiği bilinmektedir (Oğuz 1996: 138).

Dede Korkut Kitabı ilk olarak 1815 yılında H. F. von Diez tarafından yayımlanan bir makale ile bilim dünyasına tanıtılmıştır. Rusça, Almanca, Sırpça, İngilizce gibi daha birçok dile çevrilmiş olan eserin günümüze ulaşmış üç yazma nüshası vardır (URL-2). Bunlar sırasıyla Dresden, Vatikan ve Günbed nüshalarıdır. Dede Korkut Kitabı'nın ilk nüshası, Dresden Krallık kütüphanesinde bulunan 152 sayfalık Dresden nüshasıdır. Bu nüshada bir mukaddime ve 12 boy (hikâye) yer alır. Vatikan Kütüphanesinde bulunan ikinci nüsha, bir mukaddime ve altı boyun yer aldığı Vatikan nüshasıdır (Ekici 2019: 17-19). Dede Korkut Kitabı'nın bilinen bu iki nüshasına 2018 yılının sonlarına doğru İran'ın Günbed şehrinde bulunan yeni bir nüsha daha eklenmiştir (Ercilasun 2019: 6). Konu üzerine çalışan

araştırmacıların yaptıkları yayınlarda bu yeni nüshayı daha önce olduğu gibi bulunduğu yere göre "Türkmen Sahra nüshası", "Türkistan Nüshası", "Günbed nüshası" şeklinde adlandırdıkları görülmüştür. Günbed yazmasının Safevî döneminde yazılmış olduğu ve 18. yüzyılda istinsah edildiği düşünülmektedir (Shahgoli vd. 2019: 159). Baş kısmı eksik olan yazma otuz bir yapraktan meydana gelmektedir (Shahgoli vd. 2019: 153). Eser üzerine çalışanlar arasında son nüshadaki boy ve soylama sayısı ile ilgili farklı görüşler mevcuttur. Ekici (2019b) ve Ercilasun (2019), Günbed nüshasında bir boy bulunduğunu ifade ederken Azmun (2019), Sertkaya (2020) ve Özçelik (2021) iki boy olduğu görüşünü savunur. Sonuç itibarıyla Dede Korkut'un yeni bulunan Günbed nüshası, diğer iki yazma nüshada yer almayan boy ile soylamalardan oluşması yönüyle önemli bir metindir.

Günbed nüshası, Metin Ekici (2019a) tarafından yayımlanan "13. Dede Korkut Destanı: "Salur Kazan'ın Yedi Başlı Ejderhayı Öldürmesi" Boyunu Beyan Eder Hanım Hey!" başlıklı çalışma ile Türk dünyasına tanıtılmıştır. Ekici (2019b), Günbed yazmasını transkribe ederek günümüz Türkçesine aktardığı çalışmasını aynı yıl kitap olarak yayımlamıştır. Söz konusu yeni nüsha üzerine diğer bir kitap yayını Azmun (2019) tarafından yapılmıştır. Bu çalışmalardan farklı olarak Shahgoli vd.'nin (2019) Günbed nüshası üzerine yayımladıkları 233 sayfalık makale, nüshanın tıpkı basımı ve çeviri yazılı metni yanında dil özelliklerinin de ele alındığı bir çalışma olması dolayısıyla önemlidir. Günbed nüshasındaki metinlerin tıpkıbasımının ve okunuşunun yer aldığı başka bir kitap yayını ise 2021 yılında Özçelik tarafından yapılmıştır.

Dede Korkut Kitabı'nın bu üç nüshası üzerine günümüze kadar gerek Türkiye'de gerekse Türkiye dışında birçok araştırmacı tarafından çeşitli çalışmalar yapılmıştır. Eseri, bulunuşundan takribi 100 yıl sonra 1916 yılında bir bütün olarak neşreden ilk isim Kilisli Rifat olmuştur (URL-1: 21). Kilisli'nin bu çalışması, her ne kadar Dresden nüshasının kusurlu bir istinsahına dayansa da Muharrem Ergin ve Orhan Şaik Gökyay'ın eser üzerine yayımladıkları çalışmalara dek alan yazınında yıllarca tek başvuru kaynağı olarak kullanılmıştır. Dede Korkut Kitabı'nın Latin harfli neşri Gökyay (1938) ve Ergin (1958) tarafından yapılmıştır (URL-1: 21). Gökyay'ın eser üzerine yapmış olduğu ilk neşri de asıl nüshaya göre değil, o nüshanın bir istinsahına dayanılarak hazırlanmıştır. Gökyay, 1973 yılında Dresden nüshasını esas alarak eseri farklı bir adla yeniden yayımlamıştır (URL-4: 80). Eserin Dresden ve Vatikan nüshalarının tıpkıbasımlarını içeren çalışma ise Ergin tarafından 1958 yılında Dede Korkut Kitabı I (Giriş-Metin-Faksimile) adıyla neşredilmiştir. Kitabın 1963 yılında yayımlanan ikinci cildinde eserin dizin ve grameri yer almıştır (URL-4: 80).

Günümüze kadar Türkoloji alanında Dede Korkut Kitabı ile ilgili birçok çalışma yapılmış ve bu çalışmalarda ilgili eser çeşitli açılardan irdelenmiştir. Yukarıda zikredilenler dışında alan yazınında öne çıkan belli başlı çalışmalar şunlardır: Sakaoğlu (1998), Tezcan ve Boeschoten (2001), Sertkaya (2006), Kaçalin (2006), Kaçalin (2017), Bekki (2015), Özçelik (2016).

Araştırmanın gerçekleştirildiği tarihe dek Dede Korkut'a dair akademik literatürü bibliyometrik yönleriyle ele alan bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu çalışmada, Dede Korkut ile ilgili literatürün bibliyometrik yöntemle analizi yapılmıştır. Analiz kapsamına WoS ve Scopus veri tabanlarındaki yayınların başlık, özet ve anahtar kelime bölümlerinde "Dede Korkut" adı geçen çalışmalar dâhil edilmiştir. Bu veri tabanlarının ilgili sekmelerinde konuya ilişkin tarama yapılırken kullanılan kelimeler çalışmanın veri toplama süreci başlığında ayrıca verilmiştir. Böylece hazırlanan çalışma ile Dede Korkut literatürünün genel eğilimlerini ortaya koymak amaçlanmıştır. Aynı zamanda farklı disiplinlerde Dede Korkut ile ilgili üretilmiş çalışmalara erişilerek ileride gerçekleştirilecek araştırmalar için yeni bir değerlendirme çerçevesi ortaya koymak hedeflenmiştir. Bu doğrultuda çalışmada aşağıda yer alan sorulara cevap aranmıştır:

1. Dede Korkut ile ilgili yayımlanan çalışmaların genel görünümü nasıldır?
2. Dede Korkut ile ilgili yayımlanan çalışmaların yıllara göre sayısal dağılımı nasıldır?
3. Dede Korkut ile ilgili yayınların türlerine göre dağılımı nasıldır?
4. Dede Korkut konusunda en ilgili yazarlar kimlerdir?
5. Yazarların zaman içindeki bilimsel üretimi nasıldır?
6. Dede Korkut konusunda en çok makale yayımlayan dergiler hangileridir?

7. Kurumlara göre yayın sayılarının dağılımı nasıldır?

8. Dede Korkut araştırmalarında en üretken ülkeler hangileridir?

9. Dede Korkut ile ilgili yayınlarda en çok atıf alan çalışmalar hangileridir?

10. Dede Korkut ile ilgili en çok atıf yapılan ülkeler hangileridir?

11. Yazar verimliliği Lotka Yasası'na uymakta mıdır?

12. Dede Korkut ile ilgili çalışmaların dergilere göre dağılımı Bradford Yasası'yla uygunluk göstermekte midir?

13. Dede Korkut ile ilgili yayınlarda en çok kullanılan anahtar kelimeler hangileridir?

14. Dede Korkut konusundaki genel eğilimler hangi yöndedir?

1. Yöntem

WoS ve Scopus veri tabanlarında Dede Korkut ile ilgili yer alan çalışmaları farklı parametler açısından incelemeyi amaçlayan bu çalışmada nicel bir araştırma yöntemi olan bibliyometrik analiz yöntemi kullanılmıştır. Bibliyometrik analiz, bir araştırma alanıyla ilgili bilgi edinmek ve bu araştırma alanındaki eğilimleri görerek bunlar hakkında görüş oluşturmak için uygun olan (Tutar ve Baysal 2024: 395) ve sıklıkla kullanılan bir yöntemdir. Literatür inceleme çalışmalarında kullanılan diğer yöntemlere göre daha güvenilir ve nesnel analizler sunan bibliyometri, yapılandırılmamış hâldeki büyük miktarda verinin analiz edilmesi ve seçilen araştırma konusuyla ilgili çalışmaların büyük resmini (genel görünümünü) sunma noktasında oldukça faydalıdır (Aria ve Cuccurullo 2017: 959). Bibliyometrik analiz, bir araştırma alanının gelişim sürecini, bilimsel üretkenliğini, araştırma eğilimlerini, yazarlar ile kurumlar arasındaki iş birliği ilişkilerini ve bilimsel üretimin çeşitli bibliyometrik göstergeler açısından dağılımını ortaya koymada kullanılan bir yöntemdir. Bunun yanı sıra bu yöntem, literatürdeki araştırma boşluklarının belirlenmesine ve gelecekteki araştırma eğilimlerinin ortaya konulmasına katkı sunmaktadır. Bu kapsamda gerçekleştirilen çalışmalarda araştırma alanının özelliklerine bağlı olarak farklı bibliyometrik göstergelerden yararlanır. Örneğin, Darıcı ve Delen (2025) tarafından hazırlanan *Türkiye'de Halk Bilimi Alanında Yazılan Tezlerin Bibliyometrik Analizi* başlıklı çalışmada tezler tür, yıl, üniversite, danışman ünvanı, araştırma yöntemi ve ana bilim dalı gibi değişkenler açısından incelenmiştir. İncelenen bibliyometrik göstergeler çalışmadan çalışmaya farklılık göstermekle birlikte bibliyometrik analiz yöntemiyle gerçekleştirilen çalışmalar araştırma alanındaki bilimsel üretimin sistematik bir biçimde değerlendirilmesine olanak tanımaktadır. Bu bağlamda, Dede Korkut üzerine gerçekleştirilen bilimsel çalışmaların bibliyometrik açıdan incelenmesi alandaki mevcut bilgi birikiminin ve bilimsel üretimin genel görünümünün ortaya konulmasına imkân sağlayacaktır.

Dede Korkut üzerine çok sayıda bilimsel çalışma bulunmasına karşın bu çalışmaların bibliyometrik yöntemle değerlendirildiği bir araştırmaya rastlanmamıştır. Bu nedenle, söz konusu veri tabanlarıyla sınırlandırılan bu çalışmadan elde edilen bulguların Dede Korkut araştırmalarının mevcut durumunun değerlendirilmesine ve alandaki bilimsel üretimin gelişim seyrinin ortaya konulmasına katkı sunacağı, aynı zamanda gelecekte gerçekleştirilecek araştırmalar için yol gösterici olacağı düşünülmektedir.

2. Veri Toplama Süreci

Bir bibliyometrik çalışmada ele alınan konu ile ilgili veri toplama süreci üç alt aşamadan meydana gelir. Sürecin ilk aşaması veri alımıdır. Bu aşamada verilerin alınabileceği birçok çevrim içi veri tabanı mevcuttur. Bibliyometrik analiz çalışmalarında belirlenen konuya ilişkin verilerin elde edilmesinde belli başlı veri tabanları yaygın olarak kullanılmaktadır. Bu çalışmada seçilen konu ile ilgili verilerin temininde WoS ve Scopus veri tabanları kullanılmıştır. Bahsi geçen veri tabanlarının kapsadığı bilimsel alanlar ile dergilerin farklılık göstermesine (Aria ve Cuccurullo 2017: 960) bağlı olarak konunun daha geniş bir çerçevede değerlendirilmesi amacıyla çalışma her iki veri tabanına dayalı bir şekilde gerçekleştirilmiştir.

Söz konusu veri tabanlarında konu ile ilgili tarama yapılırken Dede Korkut sözcüğünün alan yazındaki farklı yazım şekilleri göz önünde bulundurulmuştur. Bu bağlamda öncelikle Scopus veri tabanının "document" kısmında "Article title, Abstract, Keywords" seçildikten sonra "dede korkut" OR

dede* korku* OR "korkut ata" kavramları yazılarak tarama yapılmıştır. Bu tarama sonucunda 167 çalışmaya ulaşılmıştır. WoS veri tabanında başlık, özet ve anahtar kelimelerden oluşan "topic" seçeneği içerisinde "dede korkut" OR dede* korku* OR "korkut ata" OR "*orku* ata" kavramları ile gerçekleştirilen taramada ise 152 çalışmaya ulaşılmıştır. Buna göre ilk etapta her iki veri tabanından konuyla ilgili toplamda 319 çalışma elde edilmiştir. İlgili veri tabanlarında araştırma konusuna ilişkin tarama yapılırken herhangi bir veri filtrelemesi (yıl, yayın türü, dil vb.) uygulanmamıştır. Ancak elde edilen 319 çalışma içerisinde konu ile doğrudan ilgisi bulunmayan çalışmalar ayıklanmış ve ayıklama sonrasında Scopus'tan 147, WoS'tan 127 çalışma olmak üzere toplam 274 çalışma dışa aktarılmıştır. WoS ve Scopus veri tabanlarından elde edilen bu çalışmalara ait veriler R Studio programında Bibliometrix paketi aracılığıyla birleştirilmiş ve mükerrer 28 çalışma temizlenmiştir.

Wos ve Scopus veri tabanlarında Dede Korkut ile ilgili tesadüf edilen en eski yayının 1961 yılında olması sebebiyle çalışmanın zaman aralığı, bu tarihten itibaren verilerin temin edildiği 11.01.2026 tarihine kadar olan dönemi kapsamaktadır. Dolayısıyla çalışma söz konusu tarihler arasındaki verilerle sınırlandırılmıştır.

3. Verilerin Analizi

Verilerin toplanmasından sonra gelen ikinci aşama veri yükleme ve dönüştürmedir. Bu noktada ilgili veri tabanından indirilen veri setlerinin bibliyometrik araçlar için uygun bir formata dönüştürülmesi gerekir (Aria ve Cuccurullo 2017: 961). Echchakoui (2020: 165) tarafından WoS veya Scopus veri tabanlarının birinden ya da her iki veri tabanından ayrı ayrı alınarak yapılan bibliyometrik analizin ilgili alandaki bilgi ve eğilimlerin geniş bir görünümünü sunamayacağı ileri sürülmektedir. Bu sebeple farklı veri tabanlarından elde edilen verilerin sağlıklı ve güvenilir bir şekilde analiz edilebilmesi için bu veri tabanlarındaki verilerin dönüştürülerek bir program aracılığıyla birleştirilmesinde fayda vardır. Bu amaçla çalışmada tercih edilen Bibliometrix/Biblioshiny yazılımı, farklı veri tabanlarından elde edilen verilerin bütünleştirilmesine ve kapsamlı bibliyometrik analizlerin gerçekleştirilmesine olanak sağlamaktadır. Söz konusu yazılım, farklı disiplinlerde gerçekleştirilen bibliyometrik çalışmalarda da yaygın olarak kullanılmaktadır (bk. Arıcı ve Pelit 2021; Deniz 2024; Ongun 2024; Tazegül 2025; Uslu 2025; Ağaya ve Köksal 2026).

Bu çalışmada da elde edilen verilerin analizinde ve görselleştirilmesinde R dilinde programlanmış olan bibliometrix kütüphanesinden (Aria ve Cuccurullo 2017) faydalanılmıştır. Bu doğrultuda öncelikli olarak hem WoS hem de Scopus veri tabanlarından alınan verilerle ilgili dosyalar, R Studıo'nun bibliometrix kütüphanesinde girilen kodlar yardımıyla otomatik olarak birleştirilmiş ve bu birleştirme işlemi esnasında tekrar eden yayınlar kaldırılarak temizlenmiştir. Daha sonra birleştirilen bu dosya aynı programın Openxlsx paketi aracılığıyla excel formatında bir xls dosyasına dönüştürülerek analize hazır hâle getirilmiştir. Birleştirilmiş verilerin yer aldığı dosya, Bibliometrix'in bir uygulaması olan biblioshiny'e yüklenmiştir. Bu işlemden sonra elde edilen istatiksel çıktılar biblioshiny uygulamasının sunduğu çeşitli analizler bağlamında yorumlanmıştır.

Aşağıda R studıo aracılığıyla elde edilen veri setinin kapsamını ve özelliklerini anlamaya yardımcı olacak bir gösterge paneli bulunmaktadır. Biblioshiny uygulamasından alınan şekil 1'deki bu gösterge panelinde analizde kullanılan verilere ilişkin temel bilgiler yer alır. Buna göre çalışma kapsamında 1961-2026 arasında yayımlanmış 246 çalışma incelemeye alınmıştır. Bu çalışmalar toplamda 54 kaynakta (dergi, kitap, konferans vb.) yayımlanmıştır. Yayınlarda yazarlar tarafından 723 farklı anahtar kelimenin kullanıldığı belirtilmiştir. Tek yazarlı yayın sayısı 204 olarak belirlenmiştir. Veri setindeki yayınlarda benzersiz yazar sayısının toplam 241 olduğu, bu yazarlardan 150'sinin ise tek yazarlı yayın yaptığı görülmüştür. Yayın başına düşen ortak yazar sayısının oranı ortalama 1.26 olarak saptanmıştır. Uluslararası iş birliği ile yazılan çalışmaların oranı ise 1.22'dir. Bu oran, araştırma alanındaki uluslararası iş birliğinin artırılması gerektiğini gösterir. Her yayının aldığı ortalama atıf oranı 0.9146 olarak gözükmektedir. Ortalama yayın yaşı 10.2 olarak hesaplanmıştır. Bu durum, kullanılan veri setinin araştırma alanıyla ilgili hem yakın döneme hem de geçmiş döneme ait yayınları içerdiği şeklinde yorumlanabilir.

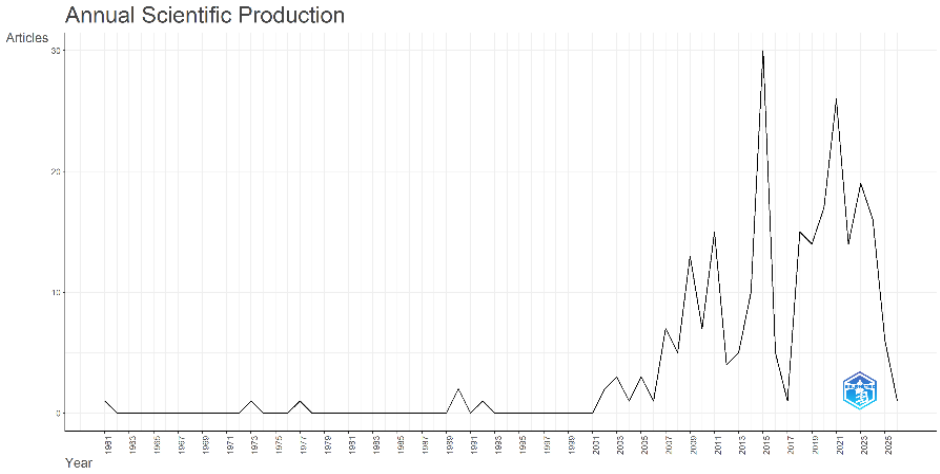
Şekil 1: Araştırma Verileri ile İlgili Temel Bilgiler

4. Bulgular

Bu bölümde Web of Science ve Scopus veri tabanlarında Dede Korkut üzerine yayımlanan çalışmaların bibliyometrik analiz bulgularına yer verilmiştir. R studıo programı aracılığıyla gerçekleştirilen analiz sonucunda elde edilen bulgular; yayın sayısı, yayın türleri, en ilgili yazarlar, yazarların zaman içinde üretimleri, en ilgili kaynaklar, kurumlara göre yayın sayıları, ülke bazlı bilimsel üretim, atıf analizi, Lotka yasası, Bradford yasası, anahtar kelimeler ve genel eğilimler başlıkları altında incelenmiştir.

4.1. Yayın Sayısı

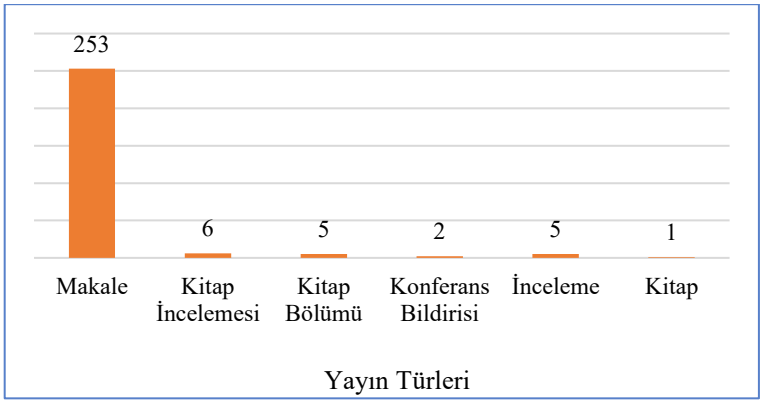
Aşağıda yer alan grafikte WoS ve Scopus veri tabanlarında Dede Korkut'u konu alan çalışmaların yıllara göre sayısal dağılımı yer almaktadır. Söz konusu veri tabanlarındaki verilere dayalı olarak oluşturulan bu grafik incelendiğinde Dede Korkut ile ilgili ilk çalışmanın 1961 yılında yayımlandığı görülmektedir. Kitap incelemesi olan bu ilk yayının WoS veri tabanında yer aldığı tespit edilmiştir. Dede Korkut'a yönelik bilimsel üretimin genel olarak dalgalı bir seyir izlediği gözlenmekle birlikte en fazla yayının 2015 yılında yapıldığı görülür. Bu durumun 2015 yılının Dede Korkut Kitabı'nın 1815'te bilim dünyasına tanıtılmasının 200. yılı olmasından kaynaklandığı düşünülebilir. Yine 2021 yılı da Dede Korkut ile ilgili çalışmalarda belirgin bir artışın gözlendiği yıl olarak kaydedilmiştir.

Şekil 2: Yıllara Göre Bilimsel Üretim Grafiği

4.2. Yayın Türleri

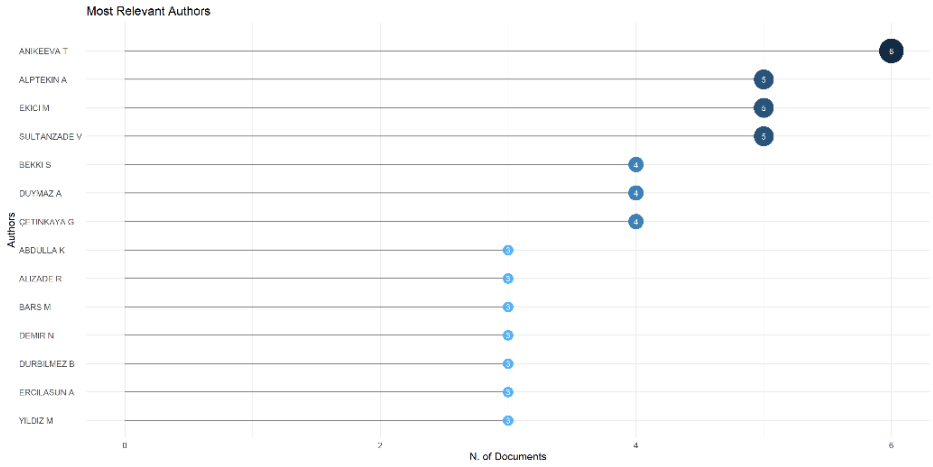
Çalışmada Dede Korkut ile ilgili WoS ve Scopus veri tabanlarında yer alan yayınların türlerine yönelik bir sınırlandırma yapılmamış dolayısıyla her türden yayın çalışmaya dâhil edilmiştir. Bu yayınların türlerine göre dağılımı Şekil 3'te gösterilmiştir. Aşağıdaki grafik incelendiğinde Dede Korkut ile ilgili yayınların daha çok makale türünde olduğu görülür. Bunu kitap incelemesi ile kitap bölümü izler. En az yayının ise kitap türünde yapıldığı tespit edilmiştir. Makale türü ile diğer yayın türleri arasında gözlenen büyük orandaki bu fark, alana yönelik bilimsel üretimin büyük ölçüde hakemli dergiler üzerinden gerçekleştiğini ve araştırmacıların makale dışındaki yayın türlerine daha az yöneldiğini göstermektedir.

Şekil 3: Yayınların Türüne Göre Dağılımı

4.3. En İlgili Yazarlar

WoS ve Scopus veri tabanlarından elde edilen veriler incelendiğinde Dede Korkut üzerine çalışma yapmış pek çok araştırmacının olduğu görülür. Ancak bunlar içerisinde bazı araştırmacılar bu konuda yapmış oldukları yayın sayısı ile dikkati çekmektedir. Şekil 4'te yer verilen bu yazarlar, yaptıkları yayınlar ile Dede Korkut araştırmalarına en fazla katkı sağlayan yazarlardır. Şekil içerisinde Dede Korkut ile ilgili 3 ve üzeri yayına sahip 14 yazar yer almaktadır. Buna göre 6 çalışma ile Anıkeeva, T.'nin Dede Korkut araştırmalarında en ilgili ve en üretken yazar olduğu görülmektedir. Onu 5'er yayın sayısı ile Alptekin, A., Ekici, M., Sultanzade, V. takip etmektedir. Bekki, S., Duymaz, A., Çetinkaya, G. 4'er yayın ile üçüncü sırada yer almaktadır. Geriye kalan 7 yazar ise 3'er yayın ile dördüncü sırada bulunmaktadır.

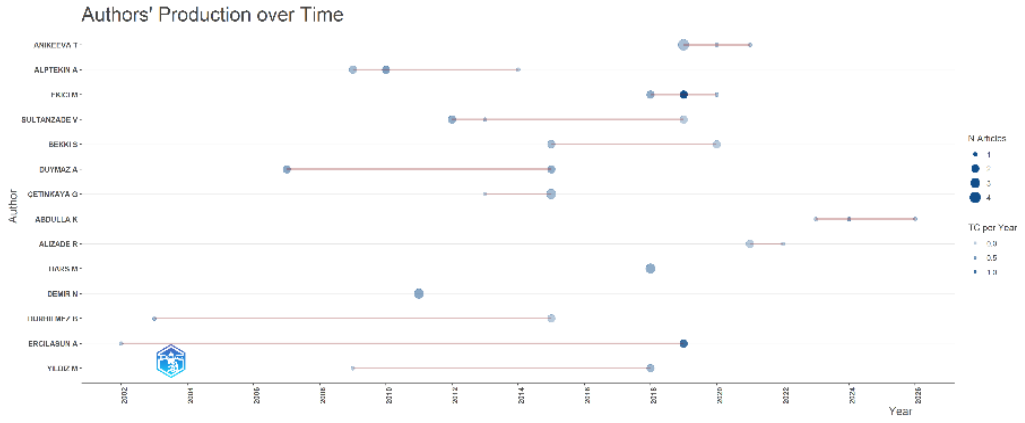
Şekil 4: En İlgili Yazarlar

4.4. Yazarların Zaman İçinde Üretimleri

Dede Korkut konusuna en ilgili olan yazarların bu konuda zaman içindeki üretimlerini gösteren grafik Şekil 5'te sunulmuştur. Şekil 5'teki grafikte daha önce olduğu gibi 3 ve üzeri yayına sahip en ilgili 14 araştırmacıya yer verilmiş ve bu araştırmacıların hangi yılda kaç makale ürettikleri ile bu makalelere gelen yıllık atıf değeri yer almıştır. Grafik üzerindeki noktaların büyüklüğü makale sayısı ile ilgiliyken renk koyuluğu makalelerin aldığı yıllık atıf oranıyla alakalıdır. Aşağıdaki grafiğe göre yayın sayısı bakımından ilk sırada yer alan Anıkeeva, T.'nin çalışma kapsamındaki veri tabanlarıyla sınırlı olmak üzere Dede Korkut ile ilgili ilk yayını 2019 yılında yaptığı görülmüştür. Grafikten de görüleceği üzere en fazla yayını bu yılda yapmış olan yazar, 2020 ve 2021 yıllarında yalnızca 1'er makale yayımlamıştır. Dede Korkut araştırmalarında en üretken yazar kategorisinde birinci sırada yer almasına karşın yazarın, 2021 yılından günümüze kadar bu konuyla ilgili söz konusu veri tabanlarında herhangi bir çalışmasının yer almadığı gözlenmiştir. Öte yandan grafikte adı geçen 14 araştırmacı içerisinde Dede Korkut üzerine ilk yayının 2002 yılında Ercilasun, A. tarafından yapıldığı görülmüştür. Yazar, 2019 yılında bu konuya ilişkin iki çalışma daha yayımlamıştır. Bunların dışında özellikle son yıllarda konuya

ilgi duyan ve bu ilgisini sürdürdüğü görülen yazar ise Abdulla, K.'dir. Konuyla ilgili ilk yayını 2023 yılında yapmış olan yazarın 2026 yılında yayımlanmış bir çalışması da bulunmaktadır.

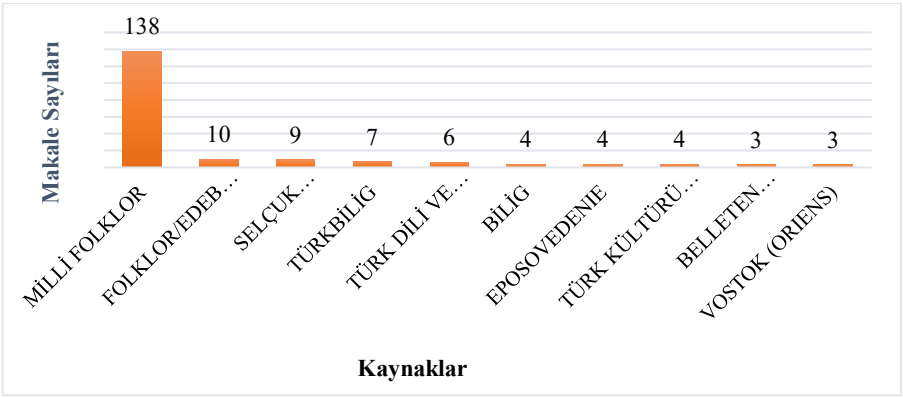
Son olarak grafiğe yazarların ürettikleri yayınların atıf değerleri açısından bakıldığında Ekici, M. ve Ercilasun, A. belirgin bir şekilde göze çarpan iki isimdir. Ekici, M.'nin 2019 yılında yayımlanan çalışmasının atıf oranı 1.38 iken aynı yıl Ercilasun, A. tarafından yayımlanan çalışmanın atıf oranı 1'dir.

Şekil 5: Yazarların Zaman İçinde Üretimleri

4.5. En İlgili Kaynaklar

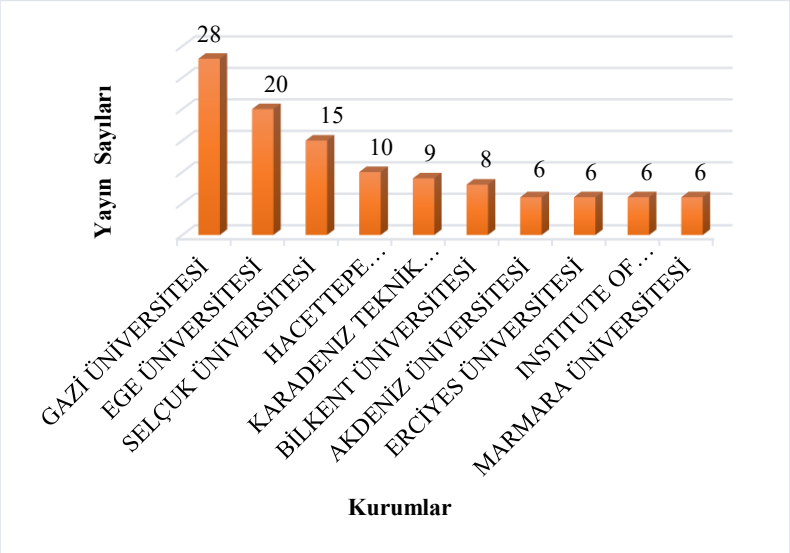
Şekil 6'da Dede Korkut ile ilgili en fazla makalenin yayımlandığı ilk 10 dergi bulunmaktadır. Grafik incelendiğinde 138 makale ile Millî Folklor dergisinin Dede Korkut araştırmalarına en fazla bilimsel ortam sağlayan dergi olarak birinci sırada yer aldığı görülmektedir. Bu dergi ile grafikteki diğer dergiler arasında sayısal bakımdan önemli bir fark bulunmaktadır. İkinci sırada 10 makale ile Folklor/Edebiyat dergisi gelmektedir. Bunu 9 makale ile Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi izlemektedir. Millî Folklor dergisinin Türkiye'nin halk bilimi alanındaki en köklü dergilerden biri olması ve derginin kapsamının Türk dünyasındaki halk bilimi ile somut olmayan kültürel miras çalışmalarından oluşması sebebiyle yazarların Dede Korkut araştırmalarında bu dergiye yöneldiği düşünülebilir.

Şekil 6: En İlgili Kaynaklar

4.6. Kurumlara Göre Yayın Sayıları

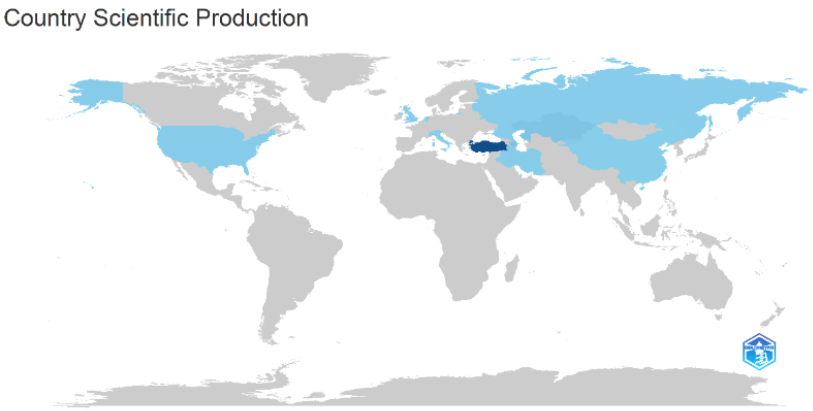
Dede Korkut ile ilgili yayın yapan yazarların mensup oldukları kurumlara göre yayın sayılarının dağılımı Şekil 7'de verilmiştir. Şekil 7'deki grafikte Dede Korkut araştırmalarına katkı sağlamış ilk 10 sıradaki kurum yer almıştır. Buna göre Dede Korkut konusunda en fazla yayının Gazi Üniversite'sine bağlı yazarlar tarafından yapıldığı dolayısıyla bu üniversitenin söz konusu çalışma alanına en fazla katkı sağlayan kurum olduğu görülmüştür. Gazi Üniversitesi'nden sonra en çok katkı sağlayan diğer iki kurum ise Ege Üniversitesi ve Selçuk Üniversitesi olarak belirlenmiştir. Ayrıca aşağıdaki grafik içerisinde yer alan kurumlardan 1'inin yurt dışı adresli, geriye kalan 9'unun ise Türkiye adresli olduğu görülmüştür.

Şekil 7: Kurumlara Göre Yayın Sayılarının Dağılımı

4.7. Ülke Bazlı Bilimsel Üretim

Şekil 8'de WoS ve Scopus veri tabanlarında Dede Korkut ile ilgili yer alan yayınların ülke bazlı bilimsel üretim haritası sunulmaktadır. Tablo 1'de ise ilk 10 sıradaki ülkeler ile bunlara ait sayısal veriler yer almaktadır. Şekil 8'de sunulan haritada koyu ve açık mavi ile renklendirilmiş yerler konuyla ilgili bilimsel üretimin yapıldığı ülkeleri göstermektedir. Harita üzerindeki koyu mavi renkli yer, o ülkede Dede Korkut ile ilgili gerçekleştirilen bilimsel üretimin çokluğunu belirtmektedir.

Şekil 8: Ülkelerin Bilimsel Yayın Üretimi Haritası

Tablo 1'den de görüleceği gibi yayın sayısı bakımından ilk sırada yer alan Türkiye, bu konuda en fazla bilimsel çalışmanın üretildiği ülke olarak öne çıkmaktadır. Türkiye'den sonra Azerbaycan ve Kazakistan'ın da tablodaki diğer ülkelere kıyasla Dede Korkut araştırmalarında dikkate değer bir bilimsel üretim gerçekleştirdiği görülmektedir. Türk dünyasının ortak kültür miraslarından olan Dede Korkut Kitabı'ndaki hikâyeler Türkiye, Kazakistan ve Azerbaycan sahasında teşekkül ettiğinden bu üç ülkenin bilimsel üretimde ilk sıralarda yer alması şaşırtıcı bir sonuç değildir.

Ülke	**Frekans**
Türkiye	256
Azerbaycan	24
Kazakistan	19
Kırgızistan	6
İran	5

ABD	4
Irak	2
Rusya	2
Birleşik Krallık	2

Tablo 1: Ülkelerin Bilimsel Yayın Üretimi Frekansları

4.8. Atıf Analizi

Aşağıda verilen Tablo 2'de WoS ve Scopus veri tabanlarında Dede Korkut ile ilgili yer alan yayınlardan en çok atıf yapılanların hangi ülkelerde üretildiğine yönelik veriler yer almaktadır. Bu tablodaki verilere göre en çok atıf alan çalışmaların üretildiği ülke sıralamasında Türkiye (f: 144) başta gelmektedir. İkinci sırayı ABD (f: 13) alırken üçüncü sırada Kazakistan (f: 6) bulunmaktadır.

Ülke	**Toplam Atıf**
Türkiye	144
ABD	13
Kazakistan	6
Hollanda	5
Azerbaycan	4
İran	3
Rusya	3
Irak	1

Tablo 2: En çok alıntı yapılan ülkeler

Tablo 3'te ise WoS ve Scopus veri tabanlarında Dede Korkut konusunda yayımlanmış makalelerden en fazla atıf alan ilk 10 makaleye yer verilmiş, bu makaleler yazarı, yayımlandığı dergi ve toplam atıf sayısı ile birlikte gösterilmiştir. Buna göre Dede Korkut konusunda yazılan makaleler arasında en fazla atıfı alarak küresel anlamda en ilgi gören makalenin Meeker, M. tarafından 1992 yılında yayımlanan "*The Dede Korkut Ethic*" adlı çalışma olduğu görülmektedir. Bunu 7 atıfla Bouma, A.'nın 2011 yılında yayımladığı "*Turkmenistan: Epics in place of historiography*" başlıklı çalışması takip etmektedir. Üçüncü sırada 6 atıfla Galimullin F. (2016) ve Ergün P.'nin (2005) çalışmaları yer almaktadır. Ekici, M. (2019), Duymaz, A. (2007), Özbay, M. (2011), ve Demir, N. (2011) ise 5 atıfla dördüncü sırayı paylaşmaktadır. Tabloya genel olarak bakıldığında en çok atıf alan 10 yazarın ağırlıklı olarak Türk yazarlardan oluştuğu görülmektedir.

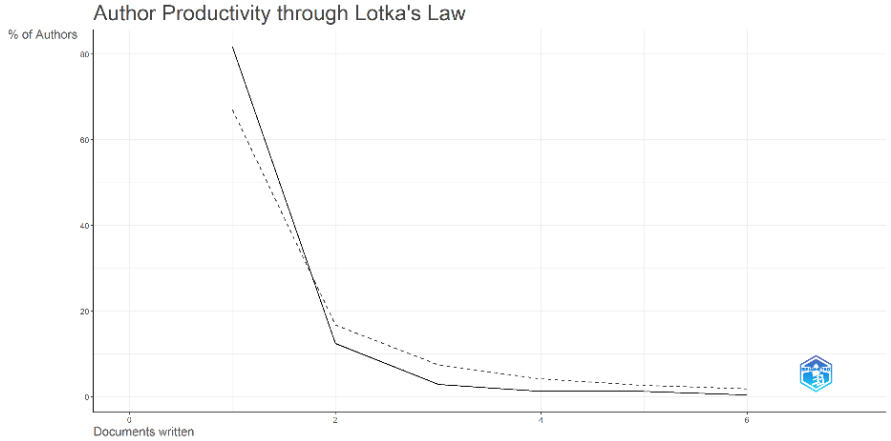
Yazarlar ve Çalışmaları	**Toplam Alıntı Sayısı**
Meeker M, 1992, International Journal of Middle East Studies	14
Bouma A, 2011, Jahrbucher Fur Geschichte Osteuropas	7
Galımullın F, 2016, Social Sciences	6
Ergün P, 2005, Millî Folklor	6
Ekici, M, 2019, Millî Folklor	5
Duymaz A, 2007, Millî Folklor	5
Özbay M, 2011, Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi	5

Demir N, 2011, Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi	5
Alptekin A, 2010, Millî Folklor	4
Sherıdan R, 2008, Millî Folklor	4

Tablo 3: Küresel olarak en çok alıntı yapılan çalışmalar ve yazarlar

4.9. Lotka Yasası (Lotka's Law)

Dede Korkut konusunda yayın yapan yazarların üretkenliği ve literatüre sundukları katkı oranı Lotka yasası ile analiz edilmiştir. Lotka yasası, belirli bir alanda eser üreten yazarların üretkenlik hacmini ve bu alandaki ilerlemeye sundukları katkı payını analiz etmeye yardımcı olan istatistiki bir modeldir (Lotka 1926). Başka bir deyişle söz konusu yasa, bir bilimsel alandaki yazarların yayın sıklığını ifade etmektedir. Lotka yasasına göre belli bir bilimsel alana ürettikleri yayınlarla katkıda bulunan yazarlar içerisinde bir yayın ile katkıda bulunan yazarların oranı %60'tan biraz fazla olmalıdır (Lotka 1926: 321). Bu bilimsel alana iki yayınla katkı sağlayanların oranının %15, üç yayınla katkı sağlayanların oranının ise %7 olması gerekmektedir (Lotka 1926: 323; Koley 2024: 176-177). Lotka yasası, bir alandaki bilimsel üretimin küçük fakat üretken bir grup yazar tarafından gerçekleştirildiğini öngören bir yasadır. Şekil 9'daki grafikte görülen kesikli çizgi Lotka yasasına göre olan teorik (beklenen) dağılımı, düz çizgi ise incelenen konuya ilişkin gerçek dağılımı göstermektedir. Bu çerçevede şekil 9'daki grafik incelendiğinde Dede Korkut konusunda yayın yapan yazarların %81,1'inin bir makaleyle %12,4'ünün iki makaleyle ve %2,9'unun üç makaleyle alana katkıda bulunduğu görülmektedir. Bu oranlar değerlendirildiğinde bahsi geçen konu ile ilgili yazar dağılımı Lotka yasasına uymamaktadır. Alana yalnızca bir makale ile katkı sağlayan yazar oranının Lotka yasasına göre oldukça yüksek olduğu görülmektedir.

Şekil 9: Yazarların Lotka Yasası'na Göre Üretkenliği

4.10. Bradford Yasası (Bradford's Law)

Bibliyometrik analiz çalışmalarında sıklıkla kullanılan ve çok popüler olan yasalardan biri *dağılım* ya da *saçılım* yasası olarak da bilinen Bradford yasasıdır. Bu yasa, belli bir konudaki yayınların dergilere dağılımını gösterir (URL-3: 476). Bradford yasasında dergiler, belirlenen konuyla ilgili içerdikleri makale sayısına göre üç bölgeye ayrılır. Buna göre bölge 1'de "çekirdek kaynaklar" olarak adlandırılan dergiler yer alır. Belirli bir konu hakkındaki makalelerin üçte birlik (1/3) kısmının yayımlandığı az sayıdaki dergiler çekirdek grubu oluşturmaktadır (URL-3: 477). Bu çekirdek grubu oluşturan dergiler, konu özelindeki en üretken ve en etkili dergiler olarak değerlendirilir. Çekirdek gruptaki dergi sayısı sınırlıdır (Ongun ve Albayrak 111) ve bu dergiler konuyla ilgili temel yayın organı durumundadır. Bölge 2, çekirdek grupla aynı sayıda makalenin daha fazla dergi tarafından yayımlandığı kısmı temsil etmektedir. Bu bölgedeki dergilerde üretkenlik orta derecededir (URL-3: 477; Ongun ve Albayrak 111). Bölge 3 ise son üçte birlik dilimdeki yayınların birinci ve ikinci bölgedeki dergi gruplarından daha büyük bir dergi grubunda yayımlandığını göstermektedir (URL-3: 477). Buradan herhangi bir konuda yayın yapan dergilerin azalan verimlilik kuralı doğrultusunda bölgelere ayrıldığı

anlaşılmaktadır. Bu durum yayın sayıları birbirine yakın olmasına rağmen dergi sayısının arttığı bölgelerde yer alan dergilerin ilgili konudaki üretkenliğinin düşük olduğunu göstermektedir. Bu bağlamda Dede Korkut konusunda yayın yapan dergiler Bradford yasasına göre incelendiğinde karşımıza aşağıdaki gibi bir tablo çıkmaktadır. Tablo 4'teki verilere göre çalışmada seçilen konu alanıyla ilgili çekirdek grupta (Bölge 1) yer alan 1 dergi bulunmaktadır. *Millî Folklor* dergisinin çekirdek kaynak olarak bu konuda en çok makale içeren dergi olduğu görülmektedir. Söz konusu dergi bu noktada araştırma konusuyla ilgili makalelerin çoğunluğu için birincil yayın organı görevi görmektedir. Ancak bu durum Bradford yasasının çekirdek grup için öngördüğü değere karşılık gelen dergi sayısıyla uyuşmamaktadır. Konuyla ilgili yayınların önemli bir kısmı yalnızca bir çekirdek dergi tarafından yayımlanmaktadır. Bölge 2'de üç, bölge 3'te ise çok daha fazla derginin yer aldığı görülmektedir.

Kaynak	Sıra	Frekans	Bölge
Millî Folklor	1	138	Zone 1
Folklor/Edebiyat	2	9	Zone 2
Bilig	3	8	Zone 2
Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi	4	7	Zone 2
Türkbilig	5	7	Zone 3
Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi	6	6	Zone 3
Eposovedenıe	7	4	Zone 3
Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırmaları Dergisi	8	4	Zone 3
Belleten Yearbook Of Turkic Studies	9	3	Zone 3
Vostok (Oriens)	10	3	Zone 3

Tablo 4: Bradford Yasasına Göre Dergi Dağılımları

4.11. Anahtar Kelimeler

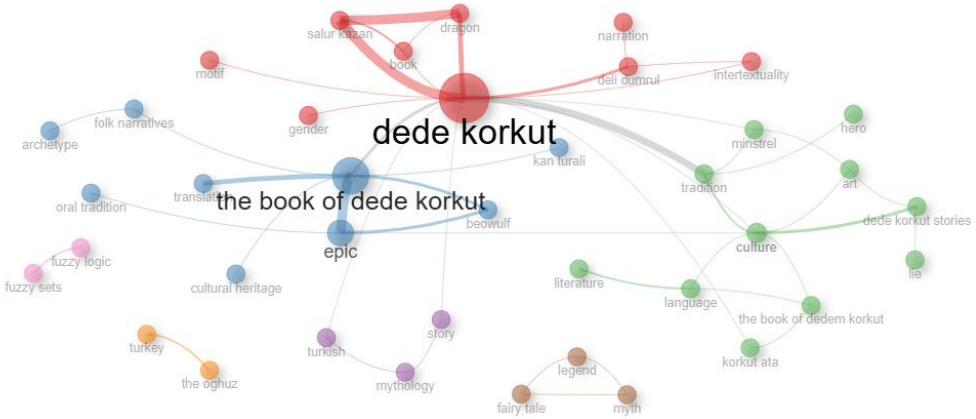
Şekil 10'da WoS ve Scopus veri tabanlarında Dede Korkut ile ilgili yayımlanan çalışmalarda en çok kullanılan 50 anahtar kelimeden oluşan kelime bulutu yer almaktadır. Aşağıdaki şekil incelendiğinde en sık (f: 58) tekrarlanan kelimenin "Dede Korkut" kelimesi olduğu görülmektedir. Şekle göre bu kelimeyi sırasıyla "the book of Dede Korkut", "epic" ve "culture" kelimeleri takip etmiştir. Kelimelerin büyüklüğü kullanım sıklığıyla doğru orantılı artmaktadır.

Şekil 10: Anahtar Kelime Bulutu

Şekil 11'de ise Dede Korkut'a ilişkin yayınlarda geçen anahtar kelimelerin birlikte bulunma durumuyla ilgili ağ haritası yer almaktadır. Görsel incelendiğinde farklı boyutlarda ve renklerde oluşan kümeler göze çarpmaktadır. Renk kümeleri anahtar kelimelerin çalışmalardaki beraber kullanılma sıklığını ifade eder. Bu kümelerdeki noktaların boyutu ise anahtar kelimelerin kullanım oranı ile doğru

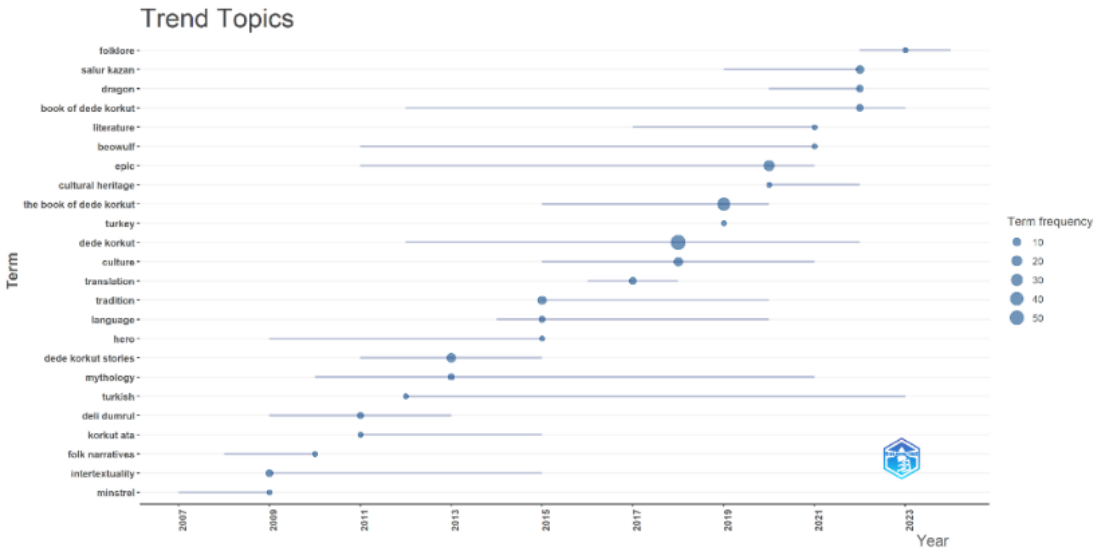
orantılıdır. Buna göre 7 farklı renkte kümelenen anahtar kelimelerden "Dede Korkut" ile "The Book of Dede Korkut" anahtar kelimelerinin boyut bakımından diğerlerine nazaran daha büyük olması bunların kullanım sıklığının daha fazla olduğunu göstermektedir. Bu iki anahtar kelimenin birbiriyle doğrudan bağlantılı olduğu görülmektedir. Çalışmalarda geçen anahtar kelimeler içerisinde "Dede Korkut" ile birlikte kullanımı en çok tercih edilen kelimeler ise "Salur Kazan", "dragon", "Deli Dumrul" ve "tradition" kelimeleri olarak gözükmektedir. En büyük küme olan "Dede Korkut" kümesinin yeşil ve lila renkteki kümelerle de ilişkili anahtar kelimelere sahip olduğu görülmektedir. Öte yandan görselde bu kümelerden tamamen bağımsız bir şekilde oluşmuş kümeler de göze çarpar. Örneğin, "legend", "fairy tale" ve "myth" anahtar kelimelerinin kendi başlarına farklı çalışmalarda bir arada kullanıldığı anlaşılmaktadır.

Şekil 11: Anahtar Kelimelerin Birlikte Oluşma Ağı

4.12. Genel Eğilimler

Şekil 12'de yer alan trend topics analizine ilişkin grafik Dede Korkut araştırmalarında öne çıkan eğilimleri ortaya koyar. Bu grafik içerisinde yer alan gri çizgiler dikey eksendeki kelimelerin hangi yıl aralığında daha fazla kullanıldığını gösterir. Çizgiler üzerindeki baloncuklar kelimelerin yıllara göre dağılımının ortasında kalan yılı (medyan) ifade eder. Baloncukların boyutu ise kelimelerin kullanım sıklığıyla orantılıdır. Bunlara göre kullanım sıklığı açısından ilk sırada yer alan "Dede Korkut" anahtar kelimesine olan eğilimin 2012 yılından itibaren artış gösterdiği ve bu artışın 2018 yılı civarında belirgin bir yoğunluğa ulaştığı görülmektedir. Bundan başka "epic", "beowulf" ve "mythology" anahtar kelimeleri, uzun bir döneme yayılan kullanımlarıyla araştırma alanında dikkati çeken bir eğilim göstermektedir. Özellikle "epic" ve "beowulf" kelimelerinin 2019 yılından sonra daha fazla öne çıkmaya başladığı ve bu açıdan "mtyhology" kelimesine göre günümüze daha yakın yıllardaki eğilimleri yansıttığı söylenebilir. Öte yandan Dede Korkut araştırmalarında "salur kazan", "cultural heritage", "dragon" ve "folklore" anahtar kelimelerine olan eğilimin son dönemlerde arttığı göze çarpmaktadır. Dede Korkut'un gerek 2018 yılında UNESCO tarafından İnsanlığın Somut Olmayan Kültürel Mirası Temsili Listesi'ne alınması (URL-5) gerekse aynı yılın sonlarına doğru Dede Korkut Kitabı'nın bulunan yeni nüshasındaki 13. boyun (hikâyenin) Salur Kazan ile ilgili olması, 2019 yılı ve sonrasında yayımlanan çalışmalarda bu anahtar kelimelerin öne çıkmasına yol açmıştır. Grafikte dikkati çeken diğer anahtar kelimeler "korkut ata" ve "deli dumrul"dur. Bu anahtar kelimelere ilişkin eğilimin ise 2011 yılı itibarıyla artmaya başladığı gözlenmiştir.

Şekil 12: Genel Eğilimler

Sonuç ve Öneriler

Dede Korkut'a yönelik literatürün WoS ve Scopus veri tabanlarına dayalı olarak bibliyometrik yöntemle incelendiği bu çalışma sonucunda ulaşılan bulgulardan elde edilen sonuçlar aşağıda özetlenmiştir.

İlgili veri tabanlarında çeşitli anahtar kelimeler kullanılarak gerçekleştirilen tarama sonucunda "Dede Korkut" kelimesinin yer aldığı ilk çalışmanın 1961 yılına ait olduğu saptanmıştır. Kitap incelemesinden ibaret olan bu ilk yayın, Lewıs, Gray F. tarafından Muharrem Ergin'in "Dede Korkut I" adlı eseri üzerine hazırlanmıştır. Bu yayından sonra 1973 yılına dek ilgili veri tabanlarında konuyla ilgili herhangi bir yayın yapılmadığı görülmüştür. Dede Korkut'a yönelik bilimsel üretim 2002 yılından sonra bir ivme kazanmış ve en fazla yayının 2015 (f: 30) yılında yapıldığı tespit edilmiştir. 2021 (f: 26) yılı da bu alandaki yayınlarda artışın gözlendiği yıl olarak öne çıkmıştır.

Dede Korkut ile ilgili analiz edilen 246 çalışma yayın türü açısından değerlendirildiğinde makale türündeki (258) çalışmaların açık ara farkla ilk sırada yer aldığı, diğer yayın türlerinde yayımlanmış akademik çalışma sayısının oldukça az olduğu görülmüştür. Bu durum, çalışmaların büyük oranda hakem değerlendirmesinden geçen bilimsel dergilerde yayınlanmak üzere hazırlandığını göstermiştir.

Dede Korkut üzerine en fazla çalışma yayımlayan dergi *Millî Folklor* (138) olarak tespit edilmiştir. İkinci ve üçüncü sırada yer alan *Folklor/Edebiyat* (10) ile *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi* (9) arasında yayın sayısı bakımından önemli bir fark bulunmadığı, diğer dergilerin de yayın sayılarının birbirine yakın olduğu görülmüştür. Buna göre Dede Korkut'a yönelik çalışmaların yarısından fazlası *Millî Folklor* dergisinde yayımlanmıştır. Öte yandan grafikte yer verilen ilk 10 dergiden 8'inin Türkiye adresli dergiler olması dikkati çekmiştir.

Dede Korkut araştırmalarına katkı sağlayan kurumlara bakıldığında en fazla katkının Türkiye adresli kurumlarca sağlandığı görülür. Bu durum, Dede Korkut ile ilgili araştırmaların daha çok yerel akademik kurumlar tarafından gerçekleştirildiğini dolayısıyla da alana ait literatürün ulusal bağlamda şekillendiğini göstermektedir. Gazi Üniversitesi (28), Ege Üniversitesi (25) ve Selçuk Üniversitesi (20) araştırma alanına en fazla katkı sağlayan ilk üç kurum olarak öne çıkmaktadır. Buna göre konunun daha çok bu kurumlara bağlı akademisyenlerce ele alındığı söylenebilir.

Dede Korkut'a ilişkin çalışmaların ülkelere göre dağılımı incelendiğinde Türkiye'nin (256) kayda değer ölçüde yayın sayısıyla ilk sırada yer aldığı görülmektedir. Başka bir ifadeyle Türkiye, Dede Korkut ile ilgili en fazla bilimsel çalışmanın üretildiği ülkedir. Bunu Azerbaycan ve Kazakistan izlemektedir. Dede Korkut hikâyelerinin teşekkül ettiği sahalar düşünüldüğünde konuyla ilgili bilimsel üretimde özellikle bu üç ülkenin öne çıkması doğal bir sonuçtur. Gerek burada gerekse bir önceki paragrafta ulaşılan bulgular, Dede Korkut araştırmalarında Türkiye merkezli bir eğilimin belirginliğine

işaret etmektedir. En çok atıf alan çalışmaların üretildiği ülke sıralamasında da (f: 144) ilk sırayı Türkiye almaktadır. Bu durum, Türkiye'de üretilen yayınların küresel ölçekteki etki ve görünürlüğünü ortaya koymaktadır.

Dede Korkut araştırmaları alanındaki yazar verimliliği Lotka yasası ile değerlendirilmiş olup toplam 241 yazar üzerinden yapılan inceleme neticesinde araştırmacıların büyük çoğunluğunun alana tek yayınla katkıda bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır. Dolayısıyla Lotka yasasının öngördüğünün aksine tek yayın yapan yazarlar daha baskın (%81,1) durumdadır. Lotka yasasına göre çalışmada elde edilen veriler, ilgili alanda düzenli ve süreklilik arz eden çekirdek yazar grubunun sınırlı düzeyde olduğunu göstermektedir. Araştırma alanının uzmanlaşmış bir çekirdek kadrodan ziyade farklı disiplinlerden araştırmacıların ilgisini çeken bir alan olduğu anlaşılmaktadır.

Dede Korkut araştırmalarındaki çekirdek kaynaklar Bradford yasası aracılığıyla saptanmıştır. Bu yasaya göre yapılan analizde araştırma alanının çekirdek grubunda yalnızca 1 derginin bulunduğu görülmüştür. *Millî Folklor*, bu konuda en çok makale yayımlayan dergi olarak birinci sırada ve çekirdek grupta yer almıştır. Bu sonuca göre en etkili dergi olarak öne çıkan *Millî Folklor* dergisinin Dede Korkut ile ilgili literatürün önemli bir kısmını ihtiva ettiği ve bu araştırma alanında çalışma yapmak isteyen araştırmacıların odaklanması gereken dergilerin başında geldiği görülmektedir.

Anahtar kelimelerin makalelerin içeriği hakkında bilgi verici mahiyete sahip olduğu düşünüldüğünde bu kelimelerin analizi bir araştırma alanındaki trendleri tayin etme noktasında büyük önem taşımaktadır. Bu bağlamda Dede Korkut'a ilişkin yayınlar içerisinde en sık kullanılan üç anahtar kelimenin "Dede Korkut", "the book of Dede Korkut" ve "epic" olduğu görülmektedir. Bunlar güncelliğini koruyan anahtar kelimeler olmakla birlikte son yıllarda özellikle kültürel miras, salur kazan kelimelerine olan eğilimin arttığı görülmüştür.

Ortaya konan veriler ışığında bu çalışma ile Dede Korkut'a ilişkin literatür geniş bir perspektifte ele alınarak araştırma alanıyla ilgili genel bir çerçeve çizilmeye çalışılmıştır. Dolayısıyla çalışmanın gelecekte Dede Korkut ile ilgili yapılacak çalışmalara katkı sunacağı düşünülmektedir.

Öneriler

1. Çalışmada ulaşılan bulgular Dede Korkut araştırmalarının belirli konu ve disiplinlerde yoğunlaştığını göstermektedir. Bu nedenle, gelecekte yapılacak çalışmaların görece daha az çalışılan konu ve disiplinlere yönelmesi alan yazınının çeşitlenmesine katkı sağlayabilir.

2. Çalışmada ele alınan araştırma alanı bibliyometrinin daha çok performans analizi tekniği kapsamındaki analizler açısından değerlendirilmiştir. Başka bir çalışmada araştırma alanına ilişkin literatür farklı bibliyometrik analiz teknikleri kullanılarak da değerlendirilebilir

3. Bu çalışma WoS ve Scopus veri tabanları ile sınırlandırılmıştır. Ancak farklı veri tabanlarında Dede Korkut'a yönelik yayımlanan çalışmaların da bibliyometrik yöntemlerle incelemesinin yapılması ve ulaşılan bulguların mevcut araştırma sonuçlarıyla karşılaştırılması alanın daha kapsamlı değerlendirilmesine katkı sağlayabilir.

4. Bu çalışmada Dede Korkut ile ilgili 2026 yılına kadar olan literatürün değerlendirmesi yapılmıştır. Özellikle Dede Korkut araştırmalarında yeni gelişmeler yaşanması durumunda bu yıldan sonrası için de alandaki güncel eğilimleri belirlemeye yönelik çalışmalar yapılabilir.

KISALTMALAR

bk.: bakınız

f: frekans

WoS: Web Of Science

Yazar Beyan Tablosu

Araştırma ve Yayın Etiği/ ***Research and Publication Ethics***	Bu çalışmada bilimsel araştırma ve yayın etiği ilkelerine (COPE) dair uyulması gereken tüm kurallara uyulmuştur/*This study has adhered to all applicable rules regarding the principles of scientific research and publication ethics (COPE)*

Etik Kurul İzni/ *Ethics Committee Approval*	* Çalışmanın etik kurul iznine gereksinimi yoktur/*This study does not require approval from an ethics committee*
Yazarların Katkı Oranı/ *Authors' Contribution Rate*	Birinci Yazar %50, İkinci Yazar %50 *First Author %50, Second Author %50*
Yapay Zekâ Kullanım *Beyanı/ AI Use Statement*	Çalışmanın hiçbir aşamasında yapay zekâ araçlarından faydalanılmamıştır/ *Artificial intelligence tools were not used at any stage of the study*
Çıkar Çatışması/*Conflict of Interest*	Çalışmada çıkar çatışması oluşturabilecek herhangi bir durum yoktur/*There are no circumstances in this study that could give rise to a conflict of interest*
Destek ve Teşekkür/ *Support and Thanks*	Çalışma kapsamında herhangi bir kişi, kurum ya da kuruluştan destek alınmamıştır/*No support was received from any individual, institution, or organization in connection with this study*

Kaynaklar

AĞAYA, A. ve KÖKSAL, M. S. (2026). "Eğitimde Sosyal Problem Çözme Yayınlarının R Studio ile Bibliyometrik Analizi". *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, C. 64, S. 64, 475-499.

ARICI, S. ve PELİT, E. (2021). "İletişim Temalı Turist Rehberliği Çalışmalarının Biblioshiny Programı İle Bibliyometrik Analizi". *Turist Rehberliği Dergisi*, C.4, S. 2, 80-105.

ARİA, M. ve CUCCURULLO, C. (2017). "Bibliometrix: An R-Tool For Comprehensive Science Mapping Analysis". *Journal of Informetrics*, C. 11, S. 4, 959–975.

BEKKİ, S. (2015). *Dedem Korkut Kitabı Bibliyografyası Üzerine Bir Deneme (Türkiye'deki Yayınlar 1916-2013)*. Ankara: Berikan Yayınevi.

DARICI MÜMİN, C. ve Delen, M. (2025). "Türkiye'de Halk Bilim Alanında Yazılan Tezlerin Bibliyometrik Analizi". *Culture and Civilization*, S. 9, 23-42.

DENİZ, G. (2024). "Turizm ve Sosyoloji Literatürünün Biblioshiny Aracılığıyla Bibliyometrik Analizi: Eğilimler, Temalar ve Araştırma Yönelimleri". *Uluslararası Güncel Turizm Araştırmaları Dergisi*, C. 8, S. 2, 149-159.

ECHCHAKOUİ, S. (2020). "Why And How To Merge Scopus And Web Of Science During Bibliometric Analysis: The Case Of Sales Force Literature From 1912 To 2019". *Journal of Marketing Analytics*, C. 8, S. 3, 165-184.

EKİCİ, M. (2019a). "13. Dede Korkut Destanı: "Salur Kazan'ın Yedi Başlı Ejderhayı Öldürmesi" Boyunu Beyan Eder Hanım Hey!". *Millî Folklor*, C. 16, S. 122, 5-13.

EKİCİ, M. (2019b). *Dede Korkut Kitabı Türkistan / Türkmen Sahra Nüshası / Soylamalar ve 13. Boy Salur Kazan'ın Yedi Başlı Ejderhayı Öldürmesi*. İstanbul: Ötüken Neşriyat.

ERCİLASUN, A. B. (2019). "Dede Korkut Kitabı'nın Yeni Nüshası ve Üzerindeki Yayınlar". *Millî Folklor*, C. 16, S. 123, 5-22.

ERGİN, M. (1969). *Dede Korkut Kitabı*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.

KOLEY, S. (2024). "Author Productivity and Application of Lotka's Law in LIS Research Article". *Information Research Communications*, C. 1, S. 3, 176-184.

KAÇALİN, M. S. (2006). *Dedem Korkut'un Kazan Bey Oğuz-nâmesi*. İstanbul: Kitabevi.

KAÇALİN, M. S. (2017). *Oğuzların Diliyle Dedem Korkudun Kitabı*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

LOTKA, A. J. (1926). "The Frequency Distribution of Scientific Productivity". *Journal of the Washington Academy of Sciences*, C. 16, S. 12, 317-323.

OĞUZ, M. Ö. (1996). "Dede Korkut Boylarından "Usun Koca Oğlı Segrek Boyı'nın Tahlili". *Bilig*, S. 3, 138-143.

ONGUN, U. (2024). "Ekonomik Büyüme ve Turizm Çalışmalarının Biblioshiny Programı İle Bibliyometrik Analizi". *Uygulamalı Sosyal Bilimler ve Güzel Sanatlar Dergisi*, C. 6, S. 16, 135-162.

ÖZÇELİK, S. (2016). *Dede Korkut -Dresden Nüshası- I-II*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

ÖZÇELİK, S. (2021). *Dede Korkut-Günbed Yazması- Kazan Bey Oğuznamesi*. Ankara: Türk Dil Kurumu.

SAKAOĞLU, S. (1998). *Dede Korkut Kitabı I-II (İncelemeler-Derlemeler-Aktarmalar)*. Konya: Selçuk Üniversitesi Yayınları.

SERTKAYA, O. F. (2006). *Dede Korkut Kitabı'nın Dresden Nüshasının "Giriş" Bölümü, (Metnin Transkripsiyonu ve Açıklama Notları)*. İstanbul: Ötüken Neşriyat.

SHAHGOLİ, N. Khaze vd. (2019). "Dede Korkut Kitabı'nın Günbet Yazması: İnceleme, Metin, Dizin ve Tıpkıbasım". *Modern Türklük Araştırmaları Dergisi*, C. 16, S. 2, 147-379.

TAZEGÜL, A. (2025). "Muhasebe Mesleği ve Yapay Zekâ Üzerine Yapılan Çalışmaların R Studio ile Bibliyometrik Analizi". *Uluslararası Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma Dergisi*, C. 12, S. 125, 2285-2293.

TEZCAN, S. ve BOESCHOTEN, H. (2001). *Dede Korkut Oğuznameleri*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

TUTAR, H. ve BAYSAL, C. (2024). "Bibliometric Analysis and Visualization Of The Journal Of Management & Organization". *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, C. 26, S. 2, 393-426.

USLU, A. (2025). "Kadın Muhasebe Meslek Mensupları Konusunda Hazırlanmış Makalelerin R Studio ile Bibliyometrik Analizi". *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, C. 28, S. 1, 109-129.

İnternet Kaynakları

URL-1: AKÜN, Ö. F. (2002). "Kilisli Rifat Bilge". *TDV İslâm Ansiklopedisi*, C. 26, 18-22, https://islamansiklopedisi.org.tr/kilisli-rifat-bilge (Erişim: 10.02.2026)

URL-2: EKİCİ, M. "Dede Korkut". *Türk Edebiyatı Eserler Sözlüğü*. http://tees.yesevi.edu.tr/madde-detay/dede-korkut (Erişim: 14.02.2026)

URL-3: GARFİELD, E. (1980). "Bradford's Law And Related Statistical Patterns". *Essays of an Information Scientist*, C. 4, 476-483, https://garfield.library.upenn.edu/essays/v4p476y1979-80.pdf (Erişim: 02.02.2026)

URL-4: GÖKYAY, O. Ş. (1994). "Dede Korkut". *TDV İslâm Ansiklopedisi*, C. 9, 77-80, https://islamansiklopedisi.org.tr/dede-korkut (Erişim: 11.02.2026)

URL-5: UNESCO Somut Olmayan Kültürel Miras Listeleri, https://yakegm.ktb.gov.tr/TR-219919/dede-korkut-mirasi-destan-masal-ve-muzik-unesco-somut-olmayan-kulturel-miras-listesine-kaydedildi.html (Erişim: 29.01.2026)